

nistrative nævn og råd. Baggrunden herfor er bl.a., at man i Danmark i modsætning til en række andre europæiske lande ikke har forvaltningsdomstole. I grundlovens § 63, stk. 2, er der åbnet mulighed for at oprette forvaltningsdomstole, men indtil videre har man valgt i stedet at opbygge et administrativt rekursssystem, der indebærer, at den sidste administrative rekursbehandling på en lang række områder foretages af kollegiale organer, oftest benævnt som nævn eller råd. I mange af disse organer sidder dommere som formænd eller medlemmer.

Ofte er reglerne om disse organer udformet således, at tvister mellem borgere og forvaltningen ikke kan indbringes for domstolene, før sagen har været behandlet i vedkommende nævn eller råd. I praksis er det kun en meget beskeden del af nævnenes afgørelser, som indbringes for domstolene.

En anden vigtig gruppe er de nævn, der behandler sager af disciplinær karakter navnlig inden for de liberale erhverv. Som eksempler kan nævnes Advokatnævnet, Revisornævnet og Arkitekt-nævnet.

Til offentlig bibeskæftigelse kan endvidere henregnes deltagelse i *lovforberedende arbejde*, hvor dommere i en række tilfælde beskikkes som medlemmer af lovforberedende udvalg. Navnlig kan nævnes Retsplejerådet, Straffelovrådet og Strafferetsplejeudvalget.

Privat bibeskæftigelse

For så vidt angår privat bibeskæftigelse er der navnlig grund til at fremhæve voldgiftssager og private klagenævn.

Twister inden for bygge- og anlægsvirksomhed afgøres for langt de fleste sagers vedkommende af *Voldgiftsretten for Bygge- og Anlægsvirksomhed*. Voldgiftsrettens formandsskab består af højesterets- og landsdommere.

De såkaldte *faglige voldgifter* er en integreret del af det arbejdsretlige system. I lovgivningen er det bestemt, at sager om fortolkning af kollektive overenskomster skal afgøres ved faglig voldgift. Dommere, herunder ikke mindst de dommere, der er medlemmer af Arbejdsrettens formandsskab, fungerer ofte som opmænd i faglige voldgifter.

For så vidt angår *private voldgifter* er det i voldgiftsloven bestemt, at parterne i en tvist kan vælge at lade tvisten afgøre ved voldgift frem for af de almindelige domstole. Internationale konventioner, som Danmark har tilsluttet sig, indeholder ligeledes regler om voldgiftsbehandling. Dommere deltager ofte som opmænd i disse voldgifter ved, at parterne eller de partsudpegede medlemmer af vedkommende voldgiftsret anmoder dem herom. En dommer kan også udpeges af Det Danske Voldgiftsinstitut eller af

en retspræsident. I sjældnere tilfælde indtræder dommeren som partsudpeget voldgiftsmand.

På en række områder eksisterer der *private klage- og ankenævn*, som behandler klager fra forbrugere. Forbrugerklagenævnet kan i medfør af forbrugerklagenævnsløven godkende, at klager, der ellers kunne behandles i nævnet, i stedet behandles ved klage- eller ankenævn omfattende bestemte brancher eller andre afgrænsede områder. Som eksempler på sådanne autoriserede klagenævn, hvori dommere deltager som formænd, kan nævnes Ankenævnet for Forsikring, Pengeinstitutankenævnet, Realkreditankenævnet og Klagenævnet for Ejendomsformidling.

Der henvises endvidere til beskrivelsen af de forskellige former for bibeskæftigelse i betænkningen side 343-350 og side 372-376.

6.1.2. Regler om bibeskæftigelse

Det følger af tjenstemandslovens § 17, at en tjenstemand kun må have beskæftigelse ved siden af sin stilling, for så vidt og i det omfang det er foreneligt med den samvittighedsfulde udøvelse af de til tjenstemandsstillingen knyttede pligter og med den for stillingen nødvendige agtelse og tillid.

For dommers vedkommende gælder yderligere reglen i retsplejelovens § 47, ifølge hvilken en dommer kun med tilladelse fra et råd bestående af præsidenterne for de kollegiale retter må have en fast indtægtsgivende beskæftigelse ved siden af sit egentlige arbejde. Efter Præsidentrådets praksis afgør rådet alene, om beskæftigelsen efter sin art er forenelig med dommerstillingen. Rådet tager således ikke stilling til, om beskæftigelsen har et sådant omfang, at overtagelse af hvervet af denne grund kan give anledning til betænkeligheder.

Bestemmelsen i § 47 omfatter kun fast bibeskæftigelse. Det er endvidere kun indtægtsgivende beskæftigelse, der kræver tilladelse.

Tilladelseskravet i § 47 antages ikke at omfatte hverv, som ifølge lovgivningen *skal* indehaves af dommere eller personer, som opfylder betingelserne for at blive udnævnt til dommer. Langt de fleste af de hverv, som er omfattet af tilladelseskravet i § 47, giver ikke rådet anledning til betænkeligheder, og tilladelse kan derfor forventes meddelt. Tilladelse kan dog ikke forventes meddelt, hvis det drejer sig om hverv som medlem af bestyrelsen eller andre ledelsesorganer i erhvervsdrivende virksomheder. Også medlemsskab af bestyrelsen for erhvervsdrivende fonde giver rådet anledning til overvejelser. Jo snævrere den reelle erhvervsmæssige tilknytning er, jo større tilbageholdenhed vil der være med hensyn til at give tilladelse hertil.